

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«Специфіка композиції романів Вільяма Берроуза**

»

Виконала: студентка 2 курсу,
групи Angb1- M17
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))

Щепанська Лілія Валерівна

Керівник: Лаврова А. О.

кандидат філологічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ВІЛЬЯМА БЕРРОУЗА У ФОРМУВАННІ ЛІТЕРАТУРИ БІТНИЦТВА.....	8
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ “НЕГАТИВНОЇ ПОЕТИКИ” В. БЕРРОУЗА	30
РОЗДІЛ 3. АБСУРДНІСТЬ БУТТЯ ЯК ЛЕЙТМОТИВ ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА БЕРРОУЗА (на прикладі роману “Голий сніданок”).....	53
РОЗДІЛ 4. АЛЕГОРИЧНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО СВІТУ “НОВОЇ ТРИЛОГІЇ”	69
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91

ВСТУП

Ім'я Вільяма Берроуза (1914 – 1997), відомого американського письменника-постмодерніста, міцно закріпилося в антології сучасної американської літератури, а його творча спадщина стала предметом численних досліджень у зарубіжному літературознавстві.

Проте один із найбільш радикальних американських письменників ХХ століття, Вільям С'юарт Берроуз, досі залишається маловідомим в Україні. У магістерській роботі аналізуються його романи через життєвий досвід автора, літературну традицію, художній смак. Це слугує цінним методологічним орієнтиром при аналізі творчої спадщини Вільяма Берроуза, допомагає зрозуміти складний механізм художньої реальності, в якій перебувають персонажі його романів.

Творчість Вільяма Берроуза відіграла значну роль у розвитку як модерністського, так і постмодерністського літературного канону. Поза межами пострадянського простору автора вважають важливою постаттю сучасної американської прози. У зарубіжному літературознавстві існує значна кількість досліджень творчості Берроуза [88, 92, 96, 99, 100, 102, 103, 107, 108], магістральною лінією яких є зацікавленість колом етичних питань, зокрема проблемами нетрадиційних стосунків та вільного вибору життєвого шляху, статевої розкнутості. Окремі аспекти творчого доробку автора постали і в центрі уваги літературознавців радянського та пострадянського періоду, дослідження яких з'являлися здебільшого у вигляді газетних і журнальних статей, та частин наукових розвідок загального характеру. Втім, творчість Берроуза не здобула адекватного висвітлення як у вітчизняному, так і загалом у літературознавстві пострадянського періоду. Свідченням цього є вкрай обмежена кількість відповідних досліджень [4, 47, 58, 59, 63]. Про творчість

письменника фрагментарно лише згадували М. О. Мендельсон [54], О. М. Зверєв [31], Т. Н. Денисова [23-28], В. І. Оленєва [64], Т. Л. Морозова [60, 61], Л. Л. Черніченко [82] та ін. Роботи радянських учених не включали монографічного вивчення творчості письменника, і, відповідно, її осмислення як цілісного естетичного явища. Крім того, застосовані в них методологічні підходи потребують перегляду в контексті сучасної літературознавчої рефлексії. У вітчизняній американістиці немає комплексних наукових праць, присвячених аналізу творчого доробку письменника.

З іншого боку, творчість Берроуза може стати благодатним ґрунтом для концептуальних побудов різноманітних теорій сучасного літературознавства, що відкриває широкий спектр для наукової полеміки. Без творів Берроуза, розглянутих у їх зв'язках з іншими літературними феноменами, картина американської літератури другої половини ХХ століття виглядає недовершеною. Більше того, розкриття світоглядних та естетичних особливостей його творчості створює передумови для усвідомлення загальних закономірностей літературного процесу сучасності, зокрема, формування та становлення постмодерністських тенденцій.

У роботі увага приділяється тим творам В. Берроуза, які стали помітним явищем літературного життя США другої половини ХХ століття. Передусім це стосується романів “Голий сніданок” і “Нова експрес”, написаних у період 50–60-х років минулого століття, – творів, які формували його як творчу особистість, були надзвичайно важливим етапом у творчому становленні Берроуза як письменника. Саме вони й були тим естетичним і художнім надбанням, що дозволило Берроузові стати в один ряд з найпопулярнішими американськими авторами сьогодення.

Актуальність дослідження зумовлена, з одного боку, недостатнім рівнем вивчення доробку митця у вітчизняному літературознавстві, а з іншого – характером його художніх пошуків, що значно відрізнялися від попередніх традицій та вплинули на подальший розвиток американської літератури і культури в цілому. Проведений аналіз прози письменника дозволяє визначити естетичні домінанти, які сприяють її актуальному звучанню в добу постмодерну. Науковий інтерес до постаті та творчості митця допомагає не тільки віднайти й визначити особливості романів, а й наочно продемонструвати багатство сучасної американської літератури, неоднозначність її мейнстріму, художні стрижні, які забезпечують його багатоманітність. У площині теоретично-літературних узагальнень робота надає можливість простежити важливий для літератури ХХ століття естетичний процес поєднання традиції та художніх новацій у межах творчості одного автора.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей композиції романів Берроуза. При цьому, звичайно, не можна обминути стрижневої проблеми інтерпретації самої особистості автора – проблему його індивідуальної творчої манери. Звідси виникає необхідність звернути увагу на особливості поетики письменника як діалектичної складової форми і змісту його творів: специфічних, властивих тільки В. Берроузові засобів творення художніх образів, характеру художнього конфлікту, використання тих чи інших художніх засобів, які розглядаються в еволюційному аспекті.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити низку конкретних **завдань**:

- вивчити історію критичного сприйняття творчості В. Берроуза як важливої складової літературного та позалітературного контексту;

- встановити роль письменника в формуванні літератури бітництва;
- описати основні закономірності побудови романів В. Берроуза;
- розглянути особливості романної прози В. Берроуза як цілісного естетичного феномену.

Об'єктом дослідження є творча спадщина Вільяма Берроуза, зокрема ті твори автора, що формували його як творчу особистість, були надзвичайно важливим етапом у творчому становленні Берроуза як письменника. Це романи “Голий сніданок” (1959), “Нова експрес” (1964), написані у період 50–60-х років минулого століття. Саме вони й були тим естетичним і художнім надбанням, що дозволило Берроузові стати в один ряд із найпопулярнішими американськими авторами сьогодення. Дослідницька увага до цих творів зумовлена насамперед використанням письменником методу “розрізання та складання” (cut-up technique), який полягає у тому, що власний текст чи текст будь-якого іншого автора розрізається на частини, які потім компонуються у довільному порядку, утворюючи нову оригінальну оповідь.

Предмет дослідження – композиційна побудова прозових творів В. Берроуза.

Методологічна основа роботи зумовлена поставленими завданнями, специфікою матеріалу та станом його теоретичного осмислення. У процесі аналізу художніх текстів використовується *історико–типологічний метод*, який дозволяє визначити роль та місце творчого доробку письменника, специфіку тем і мотивів його творів в американській літературі. Значне місце займає *системний метод* дослідження. Основою послужили праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (Р. Барта, Ж. Батая, Ж. Бодрійяра,

Е. Гуссерля, М. Гайдеггера, Ж. Дерріди, І. П. Ільїна, Ж. -Ф. Ліотара, М. Липовецького, М. Маньковської, І. Гасана, Л. Хатчен).

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути стартовим матеріалом для подальшого наукового вивчення творчої спадщини В. Берроуза, а також для доповнення та поглиблення уявлень про складний літературний процес США другої половини ХХ століття. Матеріали роботи можуть використовуватися при підготовці лекцій з історії літератури США другої половини ХХ століття, спеціальних курсів з американської експериментальної прози.

Наукова новизна роботи полягає у спробі визначення художніх особливостей прозових творів Берроуза, відтак – його місця в сучасному літературному процесі в аспекті американської традиції.

Магістерська робота обговорювалася на засіданні кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Основні її положення висвітлювались у доповідях на звітній конференції студентів та магістрантів за підсумками науково-дослідної роботи у 2017 році, результатом чого стала одна публікація.

Структура дослідження зумовлена послідовністю розв'язання поставлених завдань і включає вступ, чотири розділи, висновки та список використаних джерел. Повний обсяг тексту складає 100 сторінок; список використаних джерел нараховує 111 позицій.

ВИСНОВКИ

Творчість Вільяма Берроуза охоплює перші повоєнні десятиріччя і знаходить належне місце в експериментальній американській прозі ХХ століття. Письменника вважають представником літератури “чорного гумору”, бітництва, а його літературу – формою “духовного протесту”.

У романах “Голий сніданок”, “Машина пом’якшення”, “Нова експрес” і “Білет, який вибухнув” В. Берроуз пропонує своєрідну абсурдну реальність. Автор створює альтернативний “варіант історії”, в якому, за допомогою науково-фантастичного сюжету, відтворює “холодний апокаліпсис” людської раси. Стиль творів письменника виражає екзистенціальну позицію головного героя, для якої існує не лише теперішнє, а й майбутнє та минуле, що переплелися в єдиному темпоральному потоці оповіді. У романах Берроуза простежується пародіювання всіх часових пластів (теперішнього, минулого, майбутнього). Світ, у якому живуть персонажі його романів, письменник називає „фільмом реальності”.

Художній світабсурду, створений В. Берроузом у “Голому сніданку” та “Нової трилогії”, співзвучний маніфесту французького письменника Гі Дебора “Суспільство вистави” (1967). Можна віднайти й спільні риси берроузівського варіанту світосприйняття з концепцією гностицизму.

Роман “Голий сніданок” можна розглядати як сатиричний аналіз абсурдностііснуючого суспільства. Сатира визначає ступінь авторського прагнення звільнитися з-під влади суб’єктивності. Спостерігається різка зміна жанрів усередині сюжетів: від наукової фантастики і кіносценарію до законодавчого або наукового трактату, від традиційного крутого детективу до порнографічних пародій чи шпигунської історії. У “Голому сніданку”

письменник пропонує бачення світу як “Ярмарку суєти”, де весь людський потенціал продається на велетенському базарі, містіІнтерзона. Інтерзона символізує сучасне місто, де об’єднані всі міста, народи і влади, де кримінальний світ і світ наркоманів стикаються з “основним” світом. Влада у Інтерзоні поділена між трьома угрупованнями “поганих хлопців” – Ліквіфракціоністів, Дивізіоністів та Сендерів. Ліквіфракціоністи символізують фашистські держави, Дивізіоністи – представники колоніальних держав. Сендери – держави-завойовники.

Центральною символічною структурою першої берроузівської трилогії постає конфлікт між організованою злочинністю (“Нова Моб”) і поліцією (“Нова Поліція”), авторський “міфологічний” конфлікт між добром і злом. “Нова Моб” нав’язує людству обмеження, владу і єдине бачення, контролює думки, почуття і плоть городян. Вона використовує потреби людського тіла, силу слова і образу для посилення свого впливу. Через словесні й образні маніпуляції утворюється і зберігається ілюзорна реальність (“фільм реальності”). В усіх романах “Нової трилогії” людські жертви змушені брати участь у такому “фільмі реальності”. Керує “Новими Злочинцями” Містер і Місіс Ді, відомий і як Містер Бредлі–Містер Мартін, і як Злий дух, образ якого можна співвіднести з фігурою Бредлі-покупця із “Голого сніданку” та героєм роману В. Голдінга “Крадій Мартін” (1956). Мета ж “Нової Поліції” полягає у звільненні людської свідомості від нав’язаного контролю “нова-злочинцями”. Втім, очевидно, що вона незацікавлена у завершенні своєї місії.

Проза ВільямаС’юарта Берроуза зображає абсурдний світ, вражений залежністю. У автора людина може залежати від слів та образів, грошей, наркотиків (джанку), сексу. Відкидаючи загальноприйняті модуси

сексуального існування тогочасного суспільства, Берроуз висуває теорію прийнятності гомосексуальних стосунків. З іншого боку, хоча Берроуз і розвиває ідею неприйняття жіночої статі, він не наполягає на перевазі чоловіків над жінками. Письменник виступає за розподіл соціуму за статевою ознакою, оскільки переконаний, що чоловік і жінка в дійсності є представниками різних видів тваринного світу.

Показовим є й вибір письменником кольорової палітри для зображення героїв та їхнього оточення. Це темні, холодні кольори. Персонажі одягнені в одяг переважно чорного та сірого кольору. Складається враження, що автор хоче зробити їх непримітними, бажає, щоб вони загубилися чи розчинилися в натовпі собі подібних.

Отже, можна зазначити, що у своїй ранній творчості Вільям Берроуз звертається до таких проблем:

1. Проблема абсурдності буття, що і спонукає автора тікати від реальності, шляхом створення у власних романах альтернативного світу, який не підкоряється прийнятим фізичним та суспільним законам (“міфологічна концепція дійсності” у романах “Голий сніданок”, “Машина пом’якшення”, “Білет, який вибухнув”, “Нова експрес”);
2. Розуміння неможливості втечі від повсякденності, що вимагає вирішення магістральних проблем буття, змушує письменника запропонувати на розсуд читача аналіз суспільства на сатиричний манер (роман “Голий сніданок”). Це спроба автора показати лицемірність, цинічність людей, основною метою яких є бажання до наживи. Фактично, на думку письменника, “верхній” і “нижній” світи (дилери і наркомани) є лише віддзеркаленням один одного. Звідси й постає проблема бездуховності, байдужості, небажання щось змінювати;

3. Берроуз акцентує увагу читача на тому, що неможливо остаточно вирішити проблему доброї зла, яка у його романах (“Нова трилогія”) постає у формі протистояння сил поліції (“Нова Поліція”) та злочинців, оскільки правова організація не зацікавлена в остаточному знищенні злочинців. Він демонструє її циклічність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко С. Р. Стилiстична функцiя колоративної лексики в романi Елiс Уокер “Колiр пурпурний”. *Гуманiтарний вiсник. Серiя: Иноземна фiлологiя: Всеукр. зб. наук. пр.* Черкаси: ЧДГУ, 2004. Число вoсьме. С. 164 – 166.
2. Адорно Т. В. Негативная диалектика. М.: Научный мир, 2003. 374 с.
3. Аксенов В. Чудо или чудачество. О судьбе романа. *Октябрь.* 2002. № 8. С. 171 – 179.
4. Антология поэзии битников: Пер. с англ. М.: Ультра. Культура, 2004. 784 с.
5. Бавильский Д. Рвотный порошок. *Знамя.* 1995. № 12. С. 218 – 221.
6. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика: Пер. с фр. / Сост. и общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. М.: Прогресс, 1989. 616 с.
7. Барт Р. Удовольствие от текста. *Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика.* М.: Прогресс, 1994. С. 462 – 518.
8. Батай Ж. Литература и Зло. М.: МГУ, 1994. 164 с.
9. Бахтин М. М. Проблемы творчества Достоевского. К.: Next, 1994. 521 с.
10. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1986. 445 с.
11. Берроуз У. Голый завтрак: Роман / Пер. с англ. и примеч. В. Когана. СПб.: “Симпозиум”, 2001. 393 с.
12. Берроуз У.С. Электронная революция: Статьи. / Пер. с англ. М. Немцова. Предисл. А. Шаталова, Я. Могутина. М.: Глагол, 2000. 303 с.
13. Бодрийяр Ж. Прозрачность зла. М.: Добросвет, 2000. 257 с.
14. Борхес Х. Л. Проза разных лет. М.: Радуга, 1984. 318 с.

15. Виноградов В. В. О задачах истории языка. *Известия АН СССР*. 1946. Т. 5. Вып. 3. С. 233.
16. Гинзберг А. Заметки на тему “Вопля” и других стихотворений. *Антология поэзии битников*: Пер. с англ. М.: Ультра, Культура, 2004. С. 664 – 668.
17. Голдинг У. Лестница и дерево. *Иностранная литература*. 1991. № 7. С. 236.
18. Голый завтрак в суде. *Глагол*. 1994. № 20. С. 255 – 283.
19. Гречуха Л. О. В. Берроуз: проблематика та поетика творчості [Текст] : Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня канд. філол. наук : 10.01.04. Д.: Дніпропетр. нац. ун-т., 2006. 20 с.
20. Гундорова Т. Декаданс і постмодернізм: Питання мови. *Світовид*. 1995. № 1. С. 64 – 75.
21. Гуревич П. С. Культурологія. М.: Гардарики, 1999. С. 153 – 157.
22. Дебор Г. Общество спектакля: Пер. с фр. С. Офертаса и М. Якубович. М.: Логос, 1999. 224 с.
23. Денисова Т. Берроуз У. *Писатели США. Краткие творческие биографии*. Сост. и общ. ред. Я. Засурского, Г. Злобина, Ю. Ковалева. М.: Радуга, 1990. С. 45 – 46.
24. Денисова Т. Від конформізму до постмодернізму. *Вікно в світ*. 1999. № 5 (8). С. 59 – 70.
25. Денисова Т. Н. Экзистенциализм и современный американский роман. К.: Научная мысль, 1985. 245 с.
26. Денисова Т. Н. История американської літератури ХХ століття. К.: Довіра, 2002. 318 с.
27. Денисова Т. Н. Роман і романісти США ХХ ст. К.: Дніпро, 1990. 362 с.

28. Денисова Т. Н. Современный американский роман. Социально-критические традиции. К.: Наукова думка, 1976. 306 с.
29. Деррида Ж. Эссе об имени. СПб.: АЛЕТЕЯ, 1998. 192 с.
30. Дробот І. НайЧорніший з “Чорного гумору”. *Література плюс*. 2001. №4 (29). Режим доступу: <http://aur.iatp.org.ua/litplus/lit29.php#4>.
31. Зверев А. Второе свидание. *Иностранная литература*. 1997. № 2. С. 12 – 23.
32. Землянова Л. “Эстетика молчания” и кризис антиискусства в США. *Неоавангардистские течения в зарубежной литературе 1950–60гг.*: Сб. статей. / Под ред. А. Л. Дымшиц и др. М.: Худ. лит., 1972. С. 3 – 156.
33. Золя Е. Твори в 2-х т. К.: Дніпро, 1988. Т. 1: Кар’єра Ругонів; Череве Парижа: Романи: Пер. з фр. 572 с.
34. Иванова Н. Преодолевшие постмодернизм. *Знамя*. 1998. № 4. С. 193 – 204.
35. Ігнатенко М. Відчуження й іморалізм у дійсності та літературі ХХ століття. *Слово і час*. 2001. № 11. С. 45 – 59.
36. Ильин И. П. Теория знака Ж. Дерриды и ее воздействие на современную критику США и Западной Европы. *Семиотика. Коммуникация. Силь*. М., 1983. С. 108 – 125.
37. Ильин И. П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. М.: Интрада, 1999. 255 с.
38. Ильин И. П. Стилистика интертекстуальности: Теоретические аспекты. *Проблемы современной стилистики*. М., 1989. С. 186 – 207.

39. Кан Д. Технология физиологических коммуникаций у Уильяма Берроуза и Л. Рона Хаббарда. *Митин журнал*. 2002. № 60. С.481 – 486.
40. Керби А. Предисловие переводчика. *Берроуз У. Джанки: Исповедь неисправимого наркомана. Письма Яхе. Гомосек*: Романы: Пер. с англ. / У. Берроуз. М.: ООО “Издательство АСТ”: ЗАО НПП “Ермак”, 2004. С. 7 – 9.
41. Керби А. Предисловие переводчика. *Берроуз У. Джанки. Письма Яхе.* – Подольск: Adaptec/Touch Press, 2001. С. 5 – 7.
42. Керуак Дж. Истоки “разбитого поколения”. *Антология поэзии битников*: Пер. с англ. М.: Ультра. Культура, 2004. С. 605 – 615.
43. Коваль М. Теорія літературного постмодернізму в інтерпретації Джона Барта. *Мандрівець*. 1999. № 5 – 6 (22–23). Вересень – грудень. С. 115 – 119.
44. Коган В. Предисловие переводчика. *Барроуз У. Мягкая машина: Трилогия* / Предисл. и пер. с англ. В. Когана. СПб.: Азбука, Амфора, 1999. С. 5 – 10.
45. Кортасар Х. Игра в классики: Роман: Пер. с испан. Л. Синянской. М.: Худож. лит., 1986. 572 с.
46. Кубарева Н. П. Зарубежная литература второй половины XX в. М.: Московский Лицей, 2002. 208 с.
47. Кулик И. Машины текста – машины бессмертия: Уильям Берроуз в перспективе литературного авангарда. *Художественный журнал*. 2000. № 32. С. 17 – 20.
48. Лапенков В. Форматирование андеграунда. *Звезда*. 2002. № 1. С. 97 – 205.

49. Лиотар Ж. -Ф. Состояние постмодерна. М.: Институт экспериментальной социологии, СПб.: Алетейя, 1998. 159 с.
50. Липовецкий М. Н. Русский постмодернизм (Очерки исторической поэтики): Монография. Екатеринбург: Изд-во Уральского гос. педагог. университета, 1997. 317 с.
51. Літературознавчий словник–довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. К.: ВЦ "Академія", 1997. 753 с.
52. Лотман Ю. Диалог с экраном. Таллин: Изд-во "Александровна", 1994. 216 с.
53. Маньковская М. Эстетика постмодернизма. СПб.: Алетейя, 2000. 347 с.
54. Мендельсон М. О. Роман США сегодня. М.: Сов. писатель, 1977. 400 с.
55. Мендельсон М. Черные юмористы, или в плену хаоса. *Литературная газета*. 1972. № 47. С. 15.
56. Миллер Г. Размышление о писательстве. *Миллер Г. Избранное: Романы; Повести; Эссе; Рассказы; Автобиография*: Пер. с англ. Вильнюс: Полина, 1995. С. 7 – 16.
57. Миллер Г. Тропик рака: Роман: Пер. с англ. / Предисл. И. П. Тарасевича. К.: Культура, 1992. 240 с.
58. Могутин Я. Битники: история болезни. *Глагол*. М., 1994. № 20. С. 7 – 24.
59. Могутин Я., Шаталов. Битники: история болезни. Уильям Берроуз & Со. *Независимая газета*. 1993. 4 августа. № 145 (569). С. 5.
60. Морозова Т. И. Образ молодого американца в литературе США. М.: Высшая школа, 1969. 94 с.
61. Морозова Т. И. Спор о человеке в американской литературе. М.: Наука, 1990. 331 с.

62. Мулярчик А. С. Поворот к многоликому реализму. Литература США в конце XX века. *США: экономика, политика, идеология*. 1997. № 1. С. 83 – 92.
63. Ознобихина Н. А. ВСЕЛЕННАЯ Х. Уильям Берроуз: литература ли это? Неопубликованное предисловие к роману “Нова экспресс” // yurru.ru/read/bur.htm.
64. Оленева В. И. Социальные мотивы в американской новеллистике. К: Наукова думка, 1978. 208 с.
65. Оруэлл Дж. Политика против литературы. Взгляд на “Путешествия Гулливера” // Оруэлл Дж. «1984» и эссе разных лет. Роман и художественная публицистика: Пер. с англ. М.: Прогресс, 1989. С. 286 – 302.
66. Пальцев Н. Бессмертие плоти и величие духа. *Миллер Г. Избранное.* – Вильнюс: Polina, 1995. С. 744 – 748.
67. Поссе А. Райские псы: Роман: Пер. с исп. Н. Богомоловой. *Иностранная литература*. 1992. №8-9. С. 5 – 129.
68. Постмодернизм. Энциклопедия. Мн.: Интерпрессервис; Книжный Дом, 2001. 1040 с.
69. Райх В. Сексуальная революция. М.: АТС, 1997. 352 с.
70. Роб-Грийе А. О некоторых устаревших понятиях. *Называть вещи своими именами. Программные выступления мастеров западноевропейской литературы XX века.* М.: Прогресс, 1986. С.112 – 119.
71. Руссова С. Постмодернізм у сучасній поезії, або Набоков – автор-“трікстер”. *Слово і час*. 2000. №6. С. 17 – 24.

72. Свіфт Дж. Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера, спочатку лікаря, а потім капітана кількох кораблів: Роман. К.: “Веселка”, 1976. 232 с.
73. Свифт Дж. Сказка бочки. Путешествия Гулливера: Пер. с англ. М.: Правда, 1987. 480 с.
74. Семків Р. Постмодернізм та іронія (типологізація нетипового). *Слово і час*. 2000. № 6. С. 6 – 12.
75. Словник іншомовних слів / Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. К.: Наукова думка, 2000. 680 с.
76. Тараненко О. М. Взаимодействие образного и документального начала в современном американском романе. Проблемы новейшей литературы США/ Под ред. К.А. Шаховой. К.: Высшая школа, 1981. С. 94 – 108.
77. Тараненко О. Факт і вимисел у літературі. *Радянське літературознавство*. 1981. № 2. С. 66 – 76.
78. Фаулз Дж. Жінщина французского лейтенанта. М.: Центрполиграф, 2002. 510 с.
79. Философские основания эстетики постмодернизма. Научно-аналитический обзор. М.: ИНИОН, 1993. С.35 – 37.
80. Хализиев В. Е. Теория литературы. М.: Высш. шк., 1999. 398 с.
81. Хассан І. Після модернізму: пошуки естетики довіри. *Американська література на рубежі ХХ – ХХІ століть*: Матеріали II Міжнародної конференції з літератури США. Київ, 24-26 вересня 2002 р. / Укл. Т. Н. Денисова. К.: ІМБ, 2004. С. 31 – 44.
82. Черниченко Л. Л. Школа “чорного юмора” и американский модернизм. Автореферат на соиск. уч. ст. к.ф.н. М., 1979. 20 с.
83. Эйзенштейн С. М. Монтаж. М.: ВГИК, 1996. 193 с.

84. Эко У. Заметки на полях “Имени Розы”. *Эко У. Имя Розы: Детектив*. М.: Книжная палата, 1989. С. 427 – 486.
85. Эрлихман В. Тоска по невинности. *Парадокс*. 2000. № 5 (декабрь). С. 14 – 15.
86. Ansen A. Anyone Who Can Pick Up a Frying Pan Own Death. *William S. Burroughs at the Front: Critical Reception, 1959–1989*. / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 25 – 29.
87. Burroughs W. S. *Nova Express*. New York: Grove Press, 1992. 179 p.
88. Caveney G. The Priest They Called Him: The Life and Legacy of W. S. Burroughs. Boston: Bloomsbury, 1998. 127 p.
89. Ciardi J. Books Burners and Sweet Sixteen. *Saturday Review*. 1959. № 42. June 27. P. 22.
90. Fletcher M. Moving Target. *New Statesman*. L., 1991. Mar. 1. Vol. 4. № 140. P. 37 – 38.
91. Gold H. Instead of Love, the Fix. *New York Times Book Review*. 1962. Nov. 25. P. 4 – 69.
92. Goodman M. Contemporary Literary Censorship: The Case History of Burroughs’ Naked Lunch. New Jersey: The Scarecrow, 1981. 360 p.
93. Harris O. Sad Beyond Description. *New Statesman*. L., 1988. Mar. 11. Vol. 115. № 2972. P. 30 – 31.
94. Lodge D. Objections to William Burroughs. *William S. Burroughs at the Front: Critical Reception, 1959–1989* / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 75 – 84.
95. Lydenberg R., Skerl J. Points of Intersection: An Overview of William Burroughs and His Critics. *William S. Burroughs at the Front: Critical*

- Reception, 1959–1989* / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 3 – 15.
96. Lydenberg R. *World Cultures: Radical Theory and Practice in William S. Burroughs` Fiction*. Urbana & Chicago: University of Illinois Press, 1987. 205 p.
97. McCarthy M. *Burroughs` Naked Lunch. Beat Down to Your Soul. What Was the Beat Generation?* / Ed. with an Introduction by Ann Charters. New York: Penguin Books, 2001. P. 335 – 364.
98. McLuhan M. *Notes on Burroughs. William S. Burroughs at the Front: Critical Reception, 1959–1989.* / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 69 – 73.
99. Micriamos Ph. *William Burroughs*. Paris: Serghers, 1975. 280 p.
100. Miles B. *The Beat Hotel: Ginsberg, Burroughs, and Corso in Paris, 1958–1963*. New York: Grove Press, 2000. 310 p.
101. Miles B. *William Burroughs: El Hombre Invisible*. London: Virgin Books, 1992. 263 p.
102. Morgan T. *Literary Outlaw: The Life and Times of William S. Burroughs*. New York: Henry Holt, 1988. 659 p.
103. Mottram E. *William Burroughs: The Algebra of Need*. London: Marion Boyars, 1977. 318 p.
104. Murphy T. S. *Wising Up the Marks: The Amodern William Burroughs*. Berkley & Los Angeles: University of California Press, 1998. 276 p.
105. *Naked Lunch on Trial. Burroughs W. S. Naked Lunch*. New York: Grove Press, 1966. P. VII – XLVIII.
106. Palumbo D. *William Burroughs` Quartet of Science Fiction Novels as Dystopian Social Satire. Extrapolation*. 1979. № 20. P. 321 – 329.

107. Russel J. *Queer Burroughs*. New York: PALGRAVE, 2001. 256 p.
108. Skerl J. *William S. Burroughs*. Boston: Twaine Publishers, 1985. 127 p.
109. Solotaroff T. *The Algebra of Need. William S. Burroughs at the Front: Critical Reception, 1959 – 1989* / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. – Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 85 – 90.
110. Tytell J. *Naked Angels: The Life and Literature of the Beat Generation*. New York: Grove press, 1994. 273 p.
111. Willett J. UGH...*William S. Burroughs at the Front: Critical Reception, 1959–1989* / Ed. by R. Lydenberg and J. Skerl. Carbondale, Il.: Southern Illinois University Press, 1989. P. 41 – 43.